

รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

The Model of Academic Development by Teamwork in Secondary School Under the Office of
Secondary Educational Service Area 24.

เทอดเกียรติ ชันธิพิมูล*

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถิ่นอาสา**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรัชย์ จันทชุม***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และ 3) ศึกษาผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ระยะที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ และครูวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 165 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบ และแบบสนทนากลุ่ม ซึ่งผ่านการหาคุณภาพแล้ว

ผลการวิจัย พบว่า

องค์ประกอบและปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 5 ด้าน คือ การพัฒนางานวิชาการ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และผลการศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม พบว่าอยู่ในระดับน้อย ส่วนผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม พบว่า โครงสร้างของรูปแบบ 4 ส่วน มีดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ส่วนที่ 3 วิธีบริหารจัดการ ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ และสำหรับผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม พบว่าผู้มีส่วนได้เสียมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The research aimed to 1) study the components and the levels of problems in academic administration by teamwork in secondary schools under the Office of Secondary Educational Service Area 24 2) develop academic administrative model 3) study the results of implementing and evaluating the model. Research procedures followed 3 steps: 1) studying components and problematic levels of academic administration,

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การบริหารงานวิชาการ, กระบวนการทำงานเป็นทีม

*ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**กรรมการบริหารหลักสูตร ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

***คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2) developing academic administrative model and 3) studying the results of implementing the model and improving the model of academic development, based on school administrators, academic affair heads, pedagogic teachers in academic affairs under the Office of Secondary Educational Service Area 24, 165 purposely selected samples, in addition of 13 experts. The research instruments were 1) questionnaires, interview, effective evaluation forms and group interview of which quality was approved.

The research findings were as follows:

1) 5 components of academic administration by teamwork of the secondary schools under the Office of Secondary Educational Service Area 24, comprising academic development, school curriculum administration, learning managing development, educational quality assurance and learners' capacity development, 2) the levels of problems in academic administration by teamwork were low when considering phase by phase in low levels. Finding the results of the model academic development by teamwork showed that there were 4 structures of the model: 1) introduction 2) duty and responsibility 3) methods of managing administration 4) problems and recommendations. Findings were the results of the pilot experiment and the model of academic administrative evaluation which showed that the stake holder was also very good.

Keywords :

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเน้นการปรับปรุงที่ผลผลิตของการศึกษาโดยตรง ทั้งในด้านความรู้ ความคิด และทักษะความสามารถ รวมถึงด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วย สะท้อนให้เห็นคุณภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา แต่ในความเป็นจริงการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีปัญหาเป็นลำดับที่หนึ่ง โดยบริหารงานวิชาการไม่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของงานวิชาการที่มีอยู่ 5 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อย (สุวิมล โปธิกลิ่น, 2549, หน้า 72) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า, 85-86) ได้ระบุปัญหาของการบริหารการศึกษาไว้ว่าขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ขาดความเชื่อมโยงกับและหน่วยงานอื่น งานวิชาการนับเป็นด้านที่เป็นภาระที่สำคัญ ถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา การพัฒนางานวิชาการจึงจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรเพื่อการพัฒนาคนและปรับปรุงการทำงานในองค์กรด้วยการเปลี่ยนนิสัยการทำงาน เป็นกระบวนการขับเคลื่อนที่สำคัญ มุ่งเน้นที่ความเจริญของคนและองค์กร เป็นกระบวนการร่วมมือร่วมใจ การมีส่วนร่วมและอาศัยความคิด จิตวิญญาณ ดังนั้นการพัฒนาองค์กรจึงมุ่งเน้นหาเทคนิคและวิธีการเข้ามาสอดแทรกในองค์กร เพื่อมุ่งพัฒนากลุ่มหรือทีมงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเครื่องมือสอดแทรกสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาองค์กรที่มีผู้นำไปใช้มากที่สุดคือเทคนิคการสร้างทีมงาน ทั้งนี้เพราะเป็นเทคนิคการพัฒนาองค์กรที่สำคัญที่ช่วยปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของทีมงานต่างๆ ภายในองค์กร (Covin and Kilmann 1989, หน้า 202-204 และ French and Bell 1984, หน้า 97) การสร้างทีมงานจึงเป็นการใช้ประโยชน์สูงสุดจากกิจกรรมกลุ่มเพิ่มความไว้วางใจและการเปิดเผยภายในสมาชิกกลุ่ม ทำให้สมาชิกทราบถึงบทบาทที่ชัดเจน มีความร่วมมือ มีการสร้างสรรค์ความรู้สึกร่วมกันและมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน เป็นกุญแจนำไปสู่ทิศทางการทำงานที่ชัดเจนและทำให้ทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุรัสวดี ราชกุลชัย, 2543, หน้า 468)

โรงเรียนหรือสถานศึกษาประกอบด้วยทีมงานหลายๆ ทีมโยงใยสัมพันธ์กัน ทีมใหญ่ที่สุดของโรงเรียนจะประกอบด้วยบุคลากรทุกคน โดยมีหัวหน้าสถานศึกษาเป็นหัวหน้าทีมและยังมีทีมงานย่อยๆ อีกหลายทีมตามภารกิจของงาน เช่น ทีมงานวิชาการ ทีมงานธุรการ ทีมงานปกครอง ฯลฯ ทีมงานย่อยๆ ดังกล่าวอาจจะมีผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูคนใดคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าทีมย่อย โดยผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การสร้างทีมงานจะเริ่มต้นด้วยการศึกษาจากปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ขาดคนดูแลรับผิดชอบงานโดยตรง การประชุมหาข้อสรุปไม่ได้ ฯลฯ จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นผู้บริหารและองค์กรจะต้องค้นหาสาเหตุของปัญหาโดยการคัดเลือกคณะบุคคลเข้ามาแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (Bush and Middle wood, 2005, หน้า 10 และ มารศรี สุธานี, 2545, หน้า 2) สถานศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งระบบหลักและระบบสนับสนุนทำให้สถานศึกษาต้องกำหนดทีมงานผู้รับผิดชอบแต่ละระบบเพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงาน ออกแบบการประเมิน ช่วยกันทำและพัฒนาปรับปรุงระบบให้ดีขึ้น โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรึกษาหารือ ฟังพินิจซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ้าทำได้จะส่งผลให้การทำงานเป็นทีมมีความเข้มแข็งและยั่งยืน (สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้, 2547, หน้า 4) ดังนั้นการสร้างทีมงานในสถานศึกษาให้สามารถทำงานได้คล่องตัวจะช่วยทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้นทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ และส่งผลให้การทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมาย ดังงานวิจัยของจิราภรณ์ เอ็มเอี่ยม (2552, หน้า 219) เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550, หน้า 192) สุพันธ์ เลาหนันท์ (2544, หน้า 64) และกวี วงศ์พุด (2540, หน้า 37-38) ที่ได้พัฒนาทีมงาน การทำงานโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม มีความสำคัญต่อการทำงานในองค์กรเป็นอย่างมาก ช่วยทำให้วัตถุประสงค์ของหน่วยงานสำเร็จและเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศการทำงานที่ประสบผลสำเร็จอีกด้วย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนางานวิชาการ 2) ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้มีประสิทธิผล โดยนำกระบวนการสร้างทีมงาน ประกอบด้วย 1) การสร้างความตระหนักในการทำงานเป็นทีม 2) การร่วมกันศึกษาสภาพความต้องการและปัญหา 3) การร่วมกันวางแผนปฏิบัติการ 4) การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ และ 5) การร่วมกันประเมินผลที่เกิดขึ้น มาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนางานวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสในการทำงานร่วมกัน เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิก แบ่งความรับผิดชอบงานกัน เรียนรู้แนวทางการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายมา ประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งหากมีการพัฒนารูปแบบขึ้นแล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์หรือคุณค่าในการเป็นศูนย์กลางแนวคิดของการบริหารงานวิชาการโดยการสร้างทีมงานที่เหมาะสมกับภารกิจและบริบทของสถานศึกษา การศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ย่อมจะใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาการศึกษาของชาติได้ประการหนึ่ง

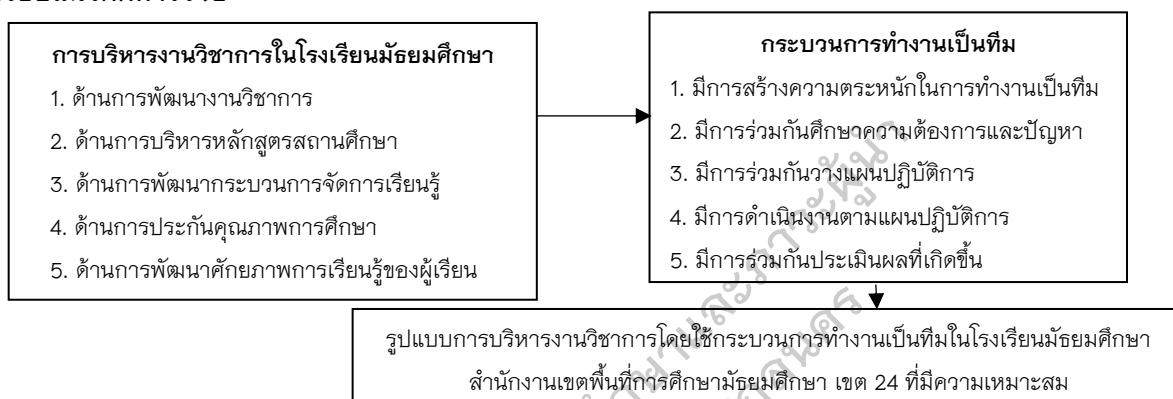
คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นอย่างไร
3. ผลทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. เพื่อศึกษาผลกระทบทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 2,079 คน จาก 55 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 165 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 44)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบ และแบบสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้เวลาในการดำเนินการระหว่างเดือนธันวาคม 2556 ถึงเดือนพฤษภาคม 2559

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา (Research : R1) องค์ประกอบและปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.1 ผลการศึกษารูปแบบองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม

5 ด้าน 1) การพัฒนางานวิชาการ 2) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 5) การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้กระบวนการทำงานเป็นทีม 5 ด้าน 1) การสร้างความตระหนักในการทำงานเป็นทีม 2) การร่วมกันศึกษาสภาพความต้องการและปัญหา 3) การร่วมกันวางแผนปฏิบัติการ 4) การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ และ 5) การร่วมกันประเมินผลที่เกิดขึ้น

1.2 ผลการศึกษายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมพบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับน้อย

1.3 ผลการศึกษากิจกรรมการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สรุปได้ดังนี้ 1) การพัฒนางานวิชาการ กำหนดเป้าหมายของการพัฒนางานวิชาการ จัดทำโครงการกิจกรรมและงบประมาณ พรรณนางานของโรงเรียน คำสั่งการปฏิบัติงาน ปฏิทินการปฏิบัติงานวิชาการและวิธีปฏิบัติงานแต่ละงาน จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา นิเทศการศึกษา คัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 2) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จัดประชุมคณะกรรมการ ครูผู้สอนสะท้อนปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตร ปรับปรุงหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับติดตามงานวัดผล เทียบโอนตามปฏิทินการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาการทำวิจัย รวบรวมข้อมูลงานวิจัยของครู เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานวิจัย แนวทางการศึกษา พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน 4) การประกันคุณภาพการศึกษา จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน 5) การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ วางแผนพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จัดบุคลากรรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ จัดทำทะเบียน ตารางการใช้ และดูแลแหล่งเรียนรู้ให้ยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา สรุปผลและรายงานผลการดำเนินการ

2. ผลการพัฒนารูปแบบ (Development : D1) การพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบ (Development : D1) รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม มีโครงสร้างของรูปแบบ 4 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ส่วนที่ 3 วิธีบริหารจัดการ ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

2.2 ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม โดยรวมและแยกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้ (Research : R2) และปรับปรุง (Development : D2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3.1 ผลการทดลองใช้ (Research : R2)

3.1.1 ระดับความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านทุกด้านในระดับมาก

3.1.2 ระดับการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม พบว่า อยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการปรับปรุงรูปแบบ (Development : D2)

ผลการปรับปรุงรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณายืนยันประสิทธิภาพรูปแบบ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา 5 ด้าน คือ

1) การพัฒนางานวิชาการ 2) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 5) การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยมีการศึกษาเนื้อหาอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม และมีการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา ทองหง่า (2554) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การประกันคุณภาพ 2) การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การนิเทศการศึกษา 4) การแนะแนวการศึกษา 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ 6) สื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับปาริชาติ ชมชื่น (2555) ได้ทำ การวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าองค์ประกอบหลักการบริหารงานวิชาการมี 7 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) การวางแผนและพัฒนาการส่งเสริมทางวิชาการ 5) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 6) การนิเทศภายใน และ 7) การวัดและประเมินผล

องค์ประกอบกระบวนการทำงานเป็นทีม 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสร้างความตระหนักในการทำงานเป็นทีม 2) การร่วมกันศึกษาสภาพความต้องการและปัญหา 3) การร่วมกันวางแผนปฏิบัติการ 4) การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ และ 5) การร่วมกันประเมินผลที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการทำงานเป็นทีม และยังมีตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับสุนันทา เลาพันธ์ (2544, หน้า 106) ได้กล่าวว่าการสร้างทีมงานต้องเริ่มจากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลภายในกลุ่มเพื่อนำไปปรับเปลี่ยนและปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ รูปแบบการสร้างทีมงานมี 5 ขั้นตอน โดยประยุกต์ใช้ขั้นตอนการสร้างทีมงานของ Dyer (1995, หน้า 46-49) Shermerhorn Hunt and Osborn (1994 หน้า 328) ดังนี้ 1) การรับรู้ปัญหา (Problem Awareness) เป็นขั้นตอนแรกในรูปแบบสร้างทีมงาน โดยหัวหน้าทีมงานหรือสมาชิกจะตระหนักถึงปัญหาหรือต้องการที่จะแก้ไขปัญหานั้นให้หมดไป 2) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (Data Gathering and Analysis) 3) การวางแผนปฏิบัติการ (Action Planning) 4) การนำแผนไปปฏิบัติ (Action Implementation) และ 5) การประเมินผลลัพธ์จากการดำเนินงาน (Evaluation of Results)

การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ จุดเด่นจุดด้อยของสถานศึกษา มากำหนดนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการรวมถึงวางแผนพัฒนางานวิชาการให้ทันต่อเหตุการณ์

ปัจจุบัน และสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษา (2551 หน้า 15) ได้กล่าวไว้ในด้านการศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาให้กับประชาชนโดยตรง จะต้องมีการพัฒนาองค์กรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมต่อบริบทในสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ชมชื่น (2555) ได้ทำวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการมีดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีปัญหา คือผลของการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพแต่ไม่มีความยั่งยืน 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบปัญหาชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้น้อยมาก 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบปัญหาครูยังขาดขวัญและกำลังใจในการของบประมาณเพื่อจัดหาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และมีครูหลายท่านไม่ยอมใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจังยังไม่มีความเข้าใจในการใช้เท่าที่ควร 4) การวางแผนและพัฒนาการส่งเสริมทางวิชาการ พบปัญหาชุมชนยังมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 8 กลุ่มสาระ น้อยมากและมีเด็กด้อยโอกาส ทำให้สภาพผู้เรียนยังสู้ในเมืองไม่ได้ 5) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้พบปัญหาขบประมาณในการพัฒนามีค่อนข้างจำกัด 6) การนิเทศภายใน พบปัญหาการนิเทศจะเป็นบทบาทของสถานศึกษา ส่วนชุมชนมีส่วนร่วม น้อยมาก 7) การวัดและประเมินผล ที่เป็นระบบมาใช้ไม่เกิดความเป็นธรรมกับเด็กที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม มีโครงสร้างของรูปแบบ 4 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ และส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การใช้ประโยชน์และความถูกต้องโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม พัฒนามาจากการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2551, หน้า 3-5) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนามี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวคิด รูปแบบและผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ ขั้นที่สอง ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ คือการนำรูปแบบที่ได้ทดลองใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงรูปแบบใหม่ โดยต้องตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสำคัญน้อยออก จะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของคัมภีร์ สุดแท้ (2553) ได้ทำการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ของรูปแบบโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3.1 ผลการทดลองใช้

3.1.1 ระดับความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากวิทยากรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการและกระบวนการทำงานเป็นทีม เป็นที่น่าเชื่อถือของผู้เข้ารับการอบรม เนื้อหาสาระการอบรมมีความเหมาะสมและสำคัญต่อการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน มีการประสานงานระหว่างการฝึกอบรมมีความสะดวกและคล่องตัวในการดำเนินงาน เอกสารประกอบการอบรมมีความสอดคล้องกับการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม มีการแจ้งวัตถุประสงค์การพัฒนาให้ผู้เข้ารับการอบรมทราบล่วงหน้า วิทยากรสรุปสาระความรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมซักถามปัญหา ระหว่างการอบรมด้วยความเป็นกันเอง ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้และประสบการณ์ และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2542, หน้า 9) ได้กล่าวว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ ที่คนคิด ค่านิยม คุณธรรม และทักษะความชำนาญเฉพาะด้านของบุคลากรที่ไม่สามารถจะทำได้โดยกระบวนการเรียนการสอนโดยปกติ เพื่อให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในด้าน 1) ความรู้ ในขอบข่ายต่างๆ หากบุคลากรไม่มีความรู้ก็จะไม่สามารถดำเนินงานขององค์กรได้ การฝึกอบรมจะช่วยให้บุคลากรได้รับความรู้โดยไม่จำเป็นต้องกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียนอีก และ 2) ประสบการณ์ หมายถึง สิ่งที่คนได้พบปะและมีผลทำให้ได้รู้ทันและดำเนินงานที่ตนเองรับผิดชอบได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

3.1.2 ระดับการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้นำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ วิธีปฏิบัติการบริหารงานวิชาการและกระบวนการทำงานเป็นทีมจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสหชั้นมัธยมศึกษา คณะครูสามารถปฏิบัติงานด้านต่างๆ โดยกระบวนการทำงานเป็นทีม ตลอดจนผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้การบริหารงานวิชาการเกิดความคล่องตัวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้ผลการประเมินระดับการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยบางส่วนของสังข์ทอง รอดุสิต (2556) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบประสิทธิผลของการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาบรรลุเป้าหมาย

3.2 ผลการปรับปรุงรูปแบบ

ผลการปรับปรุงรูปแบบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื่องจากรูปแบบได้ดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ การทำงานเป็นทีม แล้วดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบ เมื่อเสร็จสิ้นการพัฒนาผู้วิจัยมีการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมมีผลการพัฒนาในระดับมาก จึงส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบ สอดคล้องกับประโยชน์คล้ายลักษณ์ (2555) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทางการศึกษา เห็นชอบถึงความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความถูกต้องในระดับมาก ซึ่งรูปแบบมีลักษณะเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษา และคู่มือการฝึกอบรม โครงสร้าง 6 ส่วน ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรม และการวัดประเมินผลการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาและเป็นงานหลักของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการที่มีผลการศึกษายู่ระดับน้อยที่สุด 3 ลำดับ คือ

1) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนางานวิชาการ 3) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

1.3 สถานศึกษามีกิจกรรมและเน้นให้บุคลากรได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม ในทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างความสำเร็จร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานด้านอื่นของสถานศึกษาโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม หรืออาจศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านนั้นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่

2.3 ควรทำวิจัยฐานราก (Grounded Theory) เพื่อศึกษาโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมดีเยี่ยม เพื่อสังเคราะห์วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียน

2.4 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่พบว่ามีปัญหามากที่สุด โดยเน้นวิธีปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม

เอกสารอ้างอิง

กวี วงศ์พุ่ม. (2540). "การบริหารงานเป็นทีมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานมากขึ้น," วารสารเพิ่มผลผลิต. 36(5) หน้า 37-48 ; ตุลาคม-พฤศจิกายน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ.

คัมภีร์ สุดแท้. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จิราภรณ์ เอ็มเอี่ยม. (2552). การพัฒนารูปแบบการสร้างทีมงานครูในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ คศ.ต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2542). เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาสำหรับการเรียนด้วยตนเอง ในเอกสารประกอบชุดการเรียนรู้เทคโนโลยีสัมพันธ์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชำนาญ บุญวงศ์. (2557). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพโดยยึดหลักภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประโยชน์ คล้ายลักษณ์. (2555). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทางการศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ศ. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปาริชาติ ชมชื่น. (2555). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ศ. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มารศรี สุธานี. (2545). “การสร้างทีมงาน : กรณีสถานศึกษา,” *วารสารบริหารการศึกษา* มศว. 1(2) :15 ; มกราคม.
- รวีวัตร์ สิริภูบาล. (2544). *สองทศวรรษหลักสูตรการศึกษาไทย*. วารสารวิชาการ. 4(6). 41.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ช้างฟ้า.
- วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ศ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้.(2547). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้.
- สังข์ทอง รอดูติก. (2556). *การพัฒนาารูปแบบประสิทธิผลของการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนันทา เลานันท์. (2544). *การพัฒนาองค์การ*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2543). *การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์จามจุรี.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). *การพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การศึกษาค้นคว้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: เอส ดี เพรส.
- Bush, Tony and Middlewood, David. (2005). *Leading and managing people in education*. London :Sage.
- Covin, T.J. and R.H. Kilmann. (1989). *Corporate Transformation : Revitalizing Organization for a Competitive World*. San Francisco, CA : Jossey-Bass.
- Dyer, William G. (1977). *Team Building : Issues and Alternatives*. Massachusetts : Addison-Wesley.
- French, Wendell L. and Cecil H. Bell.(1984). *Organization Development : Behavioral ScienceInterventions for Organization Improvement*. 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Shermerhorn, J.R., J.G. Hunt and R.N. Osborn.(1994). *Managing Organizational Behavior*. 5th ed. New York : John Wiley & Sons.